

Sygn. akt VI U 998/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lutego 2016 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodnicząca:	SSO Monika Miller-Młyńska
Protokolant:	stażysta Michał Maśnik

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 4 lutego 2016 r. w S.

sprawy T. D. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania T. D. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 1 października 2015 roku znak: ENS/15/039084891

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 1 października 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił T. D. (1) prawa do emerytury po osiągnięciu 60 roku życia, z uwagi na nieudowodnienie przez niego okresu 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż ubezpieczony na dzień 1 stycznia 1999 roku nie udowodnił wymaganych 15 lat pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Uzasadniając decyzję organ rentowy podniósł, iż po szczegółowym rozpatrzeniu dowodów zastępczych dołączonych do odwołania do pracy wykonywanej w szczególnych warunkach zaliczył T. D. okres pracy od 3 kwietnia 1984 roku do 30 kwietnia 1988 roku na stanowisku montera maszyn rolniczych. Jednocześnie wskazał, iż pozostały okres (od 1 maja 1988 roku do 28 kwietnia 1991 roku) nie został zaliczony do stażu takiej pracy z uwagi na to, że zajmowane stanowiska ślusarz-wiertacz-brygadzista oraz brygadzista-ślusarz nie znajdują się w wykazach rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku oraz zarządzenia Nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988 roku. Wobec powyższego, organ rentowy uznał, iż udowodniony przez ubezpieczonego okres wykonywania pracy w szczególnych warunkach, po wyłączeniu okresu nauki oraz odbywania zasadniczej służby wojskowej, wyniósł 14 lat, 6 miesięcy i 16 dni.

T. D. (1) odwołał się od powyższej decyzji, domagając się doliczenia do jego stażu pracy w warunkach szczególnych całego okresu zatrudnienia w (...) D. i wskazując, iż przez cały ten czas wykonywał pracę w warunkach szczególnych.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania w całości, podtrzymując argumentację wyrażoną w zaskarżonej decyzji. Podkreślił, iż T. D. należy do OFE i nie złożył wniosku o przekazanie środków na rzecz Skarbu Państwa, co już stanowi negatywną przesłankę przyznania mu prawa do emerytury. Ponadto przypomniał, że do stażu pracy w warunkach szczególnych zaliczył tylko 14 lat, 6 miesięcy i 16 dni zamiast 15 lat, wskazując iż w jego ocenie pracę w szczególnych warunkach ubezpieczony wykonywał w czasie zatrudnienia w (...) Zakładach (...) w S. na stanowisku ślusarza w okresie od 1 lipca 1973 roku do 14 kwietnia 1982 roku, od 3 lipca 1982 roku do 12 sierpnia 1982 roku i od 8 września 1982 roku do 31 marca 1984 roku a także w czasie pracy w Państwowym Ośrodku (...) w D. na stanowisku monter maszyn rolniczych w okresie od 3 kwietnia 1984 roku do 30 kwietnia 1988 roku.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

T. D. (1) urodził się w dniu (...).

W dniu 20 kwietnia 2015 roku złożył w organie rentowym wniosek o emeryturę.

Okoliczności niesporne, a nadto dowód: wniosek o emeryturę - k. 1-4 plik I akt ZUS O/S..

W dacie składania wniosku o emeryturę ubezpieczony był członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego. W dniu 10 grudnia 2015 roku złożył jednak w organie rentowy wniosek o wykreślenie go z rejestru członków otwartych funduszy emerytalnych, jednocześnie wnosząc o przekazanie do budżetu państwa środków pieniężnych zgromadzonych na jego rachunku w OFE.

Okoliczności niesporne, a nadto dowód: wniosek - k. 37 plik I akt ZUS O/S..

Łączny staż ubezpieczeniowy T. D. (1) na dzień 1 stycznia 1999 roku wyniósł 28 lat, 1 miesiąc i 15 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

Okoliczności niesporne, a nadto dowód: świadectwa pracy w aktach ZUS O/S..

W okresie od 1 września 1970 roku do 31 marca 1984 roku ubezpieczony pracował w Zakładach (...) na stanowisku ślusarza. W tym czasie w okresie od 1 września 1970 roku do czerwca 1973 roku był zatrudniony w oparciu o umowę o praktyczną naukę zawodu ślusarza, ucząc się jednocześnie w zasadniczej szkole zawodowej przy (...). Z kolei w okresach od 15 kwietnia 1982 roku do 2 lipca 1982 roku oraz od 13 sierpnia 1982 roku do 7 września 1982 roku ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową.

Dowody:

- świadectwo pracy z 31.03.1984 r. - k. 8, plik (...) akt ZUS O/S.;

- akta osobowej T. D. z okresu zatrudnienia w (...) – k. 42 akt sprawy.

W okresie od 3 kwietnia 1984 roku do 30 września 1992 roku ubezpieczony był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Państwowym Ośrodku (...) w D.. W początkowym okresie zatrudnienia ubezpieczony zgodnie z angażem formalnie pracował na stanowisku montera maszyn rolniczych. Z dniem 1 maja 1988 roku powierzono mu natomiast formalnie obowiązki ślusarza-wiertacza-brygadzisty, zaś z dniem 1 listopada 1988 roku - brygadzisty-ślusarza-wiertacza.

W całym okresie zatrudnienia w (...) w D. do obowiązków T. D. należało wykonywanie prac typowo ślusarskich związanych z przygotowaniem elementów dmuchaw do siana oraz kosiarek rotacyjnych do ciągników. Ubezpieczony przede wszystkim zajmował się cięciem blach (różnej grubości i różnego formatu), a także obsługą prasy mimośrodkowej, gilotyny, krawędziarki. Ubezpieczony pracował w pięcioosobowej drużynie na hali działu produkcji, w narażeniu na ponadnormatywny hałas. Była to praca na akord. W okresie, w którym powierzono mu obowiązki brygadzisty ubezpieczony pracował razem z pracownikami z nadzorowanej przez siebie drużyny.

W styczniu 1987 roku ubezpieczony został skierowany na kurs mistrzowski ślusarstwa ogólnego po którego pozytywnym ukończeniu uzyskał tytuł mistrza w zawodzie ślusarza maszynowego.

Dowody:

- świadectwo pracy z 30.09.1992 r. - k. 9, pl. (...) akt ZUS O/S.;
- akta osobowe T. D. z okresu zatrudnienia w (...) w D., w tym m.in: świadectwo pracy z 30.09.1992 r. - k. 4, pismo z 11.01.1984 r., umowa o pracę - k. 39, angaże - k. 30-35, 21-22, 19, 13-17, pismo z 21.01.1977 r., pismo z 29.05.1987 r., wypowiedzenie z 22.06.1992 r. - k. 8;
- zeznania świadka B. G. w wersji elektronicznej oraz protokół - k. 31 v akt sprawy;
- zeznania świadka B. Ś. w wersji elektronicznej oraz protokół - k. 31 v akt sprawy;
- zeznania T. D. w wersji elektronicznej oraz protokół - k. 31-31v, 44-44v akt sprawy.

Decyzją z dnia 15 maja 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił T. D. (1) prawa do emerytury po osiągnięciu 60 roku życia, z uwagi na nieudowodnienie przez niego okresu 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż ubezpieczony na dzień 1 stycznia 1999 roku udowodnił wyłącznie 13 lat, 7 miesięcy i 2 dni stażu pracy w warunkach szczególnych. Do pracy w warunkach szczególnych organ rentowy zaliczył wówczas okres zatrudnienia ubezpieczonego w Zakładach (...) na stanowisku ślusarza, z uwzględnieniem okresu nauki w szkole oraz okresu służby wojskowej.

Dowody:

- decyzja z 15.05.2015 r. - k. 27 plik I akt ZUS O/S.;
- raport ustalenia uprawnień do świadczenia - k. 46, plik I akt ZUS O/S..

T. D. (1) odwołał się od powyższej decyzji, wnosząc o doliczenie do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu jego pracy w Państwowym Ośrodku (...) w D. od 3 kwietnia 1984 roku do września 1992 roku. Do wniosku dołączył postanowienie Wojewody (...) z 1 grudnia 2014 roku odmawiające wydania zaświadczenia potwierdzającego wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz kserokopie kart wynagrodzeń z (...) D. za lata 1984-1992.

W wyniku ponownego rozpoznania sprawy, decyzją z dnia 1 października 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych ponownie odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury z uwagi na nieudowodnienie przez niego okresu 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. W oparciu o przedłożone przez ubezpieczonego dokumenty do stażu pracy w warunkach szczególnych organ rentowy zaliczył okres zatrudnienia w (...) w D. od 3 kwietnia 1984 roku do 30 kwietnia 1988 roku. Ponadto, rozpatrując odwołanie organ rentowy ponownie dokonał analizy zaliczonego do stażu pracy w (...) w S., nie zaliczając do stażu pracy w warunkach szczególnych okres zatrudnienia ubezpieczonego jako ucznia uczącego się zawodu od 1 września 1970 roku do 30 czerwca 1973 roku oraz okresów służby wojskowej od 15 kwietnia 1982 roku do 2 lipca 1982 roku oraz od 13 sierpnia 1982 roku do 7 września 1982 roku.

Dowody:

- decyzja ZUS z 15.05.2015 r. - k. 27, pl. II akt ZUS O/S.;
- odwołanie z 25.05.2015 r. - k. 28, pl. II akt ZUS O/S.;
- postanowienie z 1.12.2014 r. - k. 29-30, pl. II akt ZUS O/S.;
- kserokopie kart wynagrodzeń - k. 31-40, pl. II akt ZUS O/S.;

- raport ustalenia uprawnień do świadczenia - k. 44, pl. II akt ZUS O/S..

Sąd zważył, co następuje :

Odwołanie nie mogło zostać uwzględnione.

T. D. (1) w toku niniejszego postępowania domagał się przyznania mu prawa do tzw. wcześniejszej emerytury, w związku z osiągnięciem przez niego wieku 60 lat i przepracowaniem ponad 15 lat w warunkach szczególnych. Ponieważ jest on jednak osobą urodzoną po dniu 31 grudnia 1948 roku, prawo do takiej emerytury mógł nabyć wyłącznie niejako w drodze wyjątku, po spełnieniu ściśle określonych przepisami wymogów.

Zgodnie z treścią przepisu art. 24 ust. 1b pkt 20 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015r, poz. 748 z późn. zm.; dalej jako: ustawa emerytalna) - mężczyznom urodzonym po dniu 30 września 1953 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego, wynoszącego co najmniej 67 lat, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a i 50e i 184.

W myśl jednak przepisu art. 184 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej - ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 (tj. w przypadku mężczyzn – 60 lat), 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (co najmniej 25 lat dla mężczyzn).

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Wykaz prac zaliczanych do prac w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze zamieszczony został w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). Przepis § 4 ust. 1 tego rozporządzenia stanowi przy tym, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W myśl przepisu § 2 powołanego aktu prawnego, okresami pracy uzasadniającymi prawo do emerytury są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy, o którym mowa stwierdza przy tym zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 cytowanego rozporządzenia lub w świadectwie pracy.

Oceniając w niniejszej sprawie spełnienie przez T. D. przesłanek przyznania prawa do wcześniejszej emerytury sąd przeprowadził szereg dowodów, w tym z dokumentów zawartych w aktach emerytalnych ubezpieczonego prowadzonych przez organ rentowy, z dokumentów znajdujących się w archiwalnych aktach osobowych T. D. z okresu zatrudnienia u obu spornych pracodawców, a także z przesłuchania zawnioskowanych przez ubezpieczonego świadków oraz samego ubezpieczonego. Autentyczność dokumentów nie była przez strony kwestionowana i nie budziła wątpliwości sądu. Zostały one sporządzone w sposób zgodny z przepisami prawa, przez uprawnione do

tego osoby, w ramach ich kompetencji oraz w sposób rzetelny, stąd też zostały uznane za wiarygodne. Prymat wiarygodności przyznał sąd także zeznaniom świadków oraz korespondującym z nimi wyjaśnieniom ubezpieczonego. Okazało się jednak, że dowody te nie pozwalają na ustalenie, że T. D. (1) legitymuje się przebytym do końca 1998 roku 15-letnim okresem wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

Na wstępie należy podkreślić, że określenie stanowiska pracy i jej charakteru wskazane w wystawionym przez pracodawcę świadectwie pracy nie wiąże sądu, który na podstawie całego zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego ocenia, czy dana osoba pracowała – stale i w pełnym wymiarze czasu pracy – w warunkach szczególnych, tj. czy wykonywała jeden z rodzajów prac wymienionych w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Tym samym dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy oraz to, czy praca taka była wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy. Sąd nie może jednak samodzielnie ustalać, że jakiś rodzaj prac powinien być uznawany za pracę w warunkach szczególnych, mimo że nie został ujęty w przepisach przywołanego wyżej rozporządzenia.

W ocenie Sądu ustalone na podstawie zeznań przesłuchanych w sprawie osób obowiązki i zadania wykonywane przez ubezpieczonego w czasie zatrudnienia w (...) D. nie dają się przypisać do żadnego z rodzajów prac wykonywanych w szczególnych warunkach ujętych w jednym z działów wykazu A - załącznika do wskazanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku. Jak bowiem wynika tak z zeznań świadków, jak i samego T. D., choć podczas zatrudnienia ubezpieczony z pewnością pracował w trudnych warunkach – w dużym zapyleniu, w hałasie (co wynika ze specyfiki pracy ślusarzy zatrudnianych w latach 80-90), to praca tego rodzaju jak wykonywana przez niego nie została uznana przez ustawodawcę za na tyle uciążliwą, by zaliczyć ją do prac wykonywanych w warunkach szczególnych. Po pierwsze, wśród prac wymienionych w wykazie A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku brak jest prac wykonywanych na stanowiskach ślusarza-wiertacza-brygadzysty oraz brygadzysty-ślusarza, tj. takich jakie zajmował T. D. w czasie zatrudnienia w (...). Jedynymi pracami zbliżonymi do tych które wykonywał ubezpieczony, które zostały wymienione we wskazanym rozporządzeniu są bowiem prace wskazane w dziale III, dotyczącym prac w hutnictwie, przy przeróbce plastycznej metali, tj. prace wymienione pod pozycją 45 – prace przy obsłudze agregatów do walcowania, tłoczenia i ciągnięcia wraz z urządzeniami pomocniczymi i wykańczającymi, takich prac jednak ubezpieczony nie wykonywał. Pracował bowiem przy maszynach, niemniej nie były to agregaty, ani urządzenia pomocnicze do nich, lecz gilotyny, prasy i krawędziarki.

Zarówno z zeznań świadków jak i samego T. D. wynikało jednoznacznie, że do obowiązków ubezpieczonego przez cały okres zatrudnienia w (...) w D. należało wykonywanie szeregu prac związanych z przygotowaniem elementów do dmuchaw do siana oraz belek do kosiarek rotacyjnych, które wykonywał pracując na gilotynie, krawędziarce oraz prasie mimośrodowej. Ubezpieczony zajmował się więc przede wszystkim typowymi pracami ślusarskimi. W konsekwencji uznać należało, iż mimo że prace ślusarza, czy też ślusarza-wiertacza wykonywane przez T. D. w okresie zatrudnienia w (...) były niewątpliwie pracami o znacznym stopniu uciążliwości, to brak było podstaw do uznania ich za prace wykonywane w warunkach szczególnych.

Co więcej w ocenie sądu, w analizowanym przypadku brak było również podstaw do uwzględnienia w stażu pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia w (...) D. od 1 kwietnia 1984 roku do 30 kwietnia 1988 roku, kiedy to zgodnie z przedłożonymi aktami osobowymi miał wykonywać pracę montera maszyn rolniczych. Sądowi nie są znane przyczyny, dla których organ rentowy zdecydował się zaliczyć ten okres do stażu pracy w warunkach szczególnych, jednak zaliczenie takie nie miało niewątpliwie podstaw prawnych, skoro ubezpieczony wskazał, że od samego początku zatrudnienia w (...) D., nieprzerwanie do samego końca (w tym także wówczas gdy zajmował formalnie stanowisko montera maszyn rolniczych) wykonywał wyłącznie prace ślusarskie, w tym przede wszystkim ciął blachy na maszynach (gilotyna, krawędziarka) oraz obsługiwał prasy mimośrodowe, tj. wykonywał prace, które jak wyjaśniono wyżej nie były pracami wykonywanymi w warunkach szczególnych.

W ocenie sądu organ rentowy prawidłowo odmówił także odwołującemu zaliczenia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia jako ucznia uczącego się zawodu tj. od 1 września 1970 roku do 30 czerwca 1973 roku. Jedynie bowiem w przypadku gdyby ubezpieczony starał się o prawo do emerytury kolejowej, to okres ten mógłby zostać zaliczony do stażu pracy ubezpieczonego na kolei - co wynika wprost z przepisu art. 44 pkt 3 ustawy emerytalnej; ubezpieczony w niniejszym postępowaniu stara się zaś o prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych w oparciu o rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku oraz art. 32 ustawy emerytalnej, które nie dają podstaw do dokonania takiego zaliczenia.

Także prawidłowo organ rentowy odmówił zaliczenia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu służby wojskowej T. D. od 15 kwietnia 1982 roku do 2 lipca 1982 roku oraz od 13 sierpnia 1982 roku do 7 września 1982 roku. Okoliczność ta nie miała już jednak istotnego znaczenia prawnego, skoro długość tych okresów, nawet przy ich doliczeniu, nie pozwalałaby na przyznanie ubezpieczonemu prawa do wcześniejszej emerytury.

Reasumując, sąd uznał, że ubezpieczony nie legitymuje się stażem pracy w warunkach szczególnych uprawniającym do wcześniejszej emerytury. Mając na uwadze powyższe, w niniejszym postępowaniu koniecznym stało się oddalenie odwołania, o czym orzeczono na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.